TORAH OHR • PARSHAS VAYEIRA • MAAMAR 2

ארדה נא וגו'

"I will go down now [and see]"

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/torah-ohr/vayeira/2/

1 ארדה נא וגו'. הנה הכצעקתה הוא לשון נקבה וכן הבאה. ועשו לשון נקבה ולשון זכר. וגם להבין מהו ארדה נא ואראה הלא משמים הביט ה'.

"I will go down now [and see]" etc. Now, "according to its outcry" (haktza'akasah) is in the feminine form, and so is "which has come" (haba'ah); while "they have done" (asu) is a form [shared by] the feminine and the masculine. We must also understand what "I will go down now and see" means: surely "From heaven Havayah looked down."

אך פי' הכצעקתה היינו הצעקה העולה מבחי' מדת הדין שהיא בחי' מדת מלכות שנק' דין דינא דמלכותא דינא רק שהוא דינא רפיא מלך במשפט יעמיד ארץ וז"ש [וזהו שכתוב] הכצעקתה הבאה וכמ"ש בערב היא באה.

But the meaning of "according to its outcry" is: the outcry that rises from the level of the attribute of judgment, which is the level of the attribute of Malchus (sovereignty), which is called din (judgment), [as in] "the law (dina) of the kingdom is law"; only that it is a soft judgment, [as in] "A king by justice establishes the land." And this is [the meaning of] "according to its outcry which has come (haba'ah)," as it is written, "In the evening she would come (ba'ah),"

2 ורחל באה. וביאור הענין הנה מתחלה יש להקדים לשון השגור בדחז"ל [בדברי חכמינו זכרונם לברכה] גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם. גלוי וידוע דייקא.

[and] "And Rachel came (ba'ah)." And the explanation of the matter: first we must preface [with] the expression that is common in the words of our Sages, of blessed memory: "It is revealed and known before Him Who spoke and the world came into being." "Revealed and known," precisely.

כי הנה הפילוסופים נלאו להשיג ענין ההשגחה פרטית כמו אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אא"כ [אלא אם כן] מכריזין עליו מלמעלה דקשה להם כיון

For the philosophers have wearied [themselves] to grasp the matter of individual providence, such as "A person does not bruise his finger below unless it is proclaimed concerning him above," for it is difficult for them: since

שהוא ית' יחיד ומיוחד אחד האמת וא"כ איך יתכן ידיעת הש"י [השם יתברך] הפרטים וההשגחה פרטי' לתת דעתו על ענינים רבים שהרי זה בחי' רבוי.

He, may He be blessed, is singular and unique, the true One, then how is it possible [that there be] G-d's knowledge of the particulars, and individual providence, [that He should] set His mind on many matters, when this is [a state of] multiplicity?

3 וחז"ל [וחכמינו זכרונם לברכה] כיוונו לתרץ זה בדבור אחד באמרם גלוי וידוע לפני כו' שאין ידיעתו יתי כדמיון ידיעת האדם איזו דבר שדעתו השיג

And our Sages, of blessed memory, meant to resolve this in a single phrase, by saying "It is revealed and known before [Him]" etc.: that His knowledge, may He be blessed, is not like a person's knowledge of some thing, where his mind has grasped

הדבר ומתחלה לא ידעו וכשיודע הדבר הרי דעתו מלובשת בידיעה זו ומחשבה זו שנותן דעתו להשיגה וקודם ידיעתו היה דעתו פנוי וה"ז [והרי זה] בחי' שינוי והתפעלות

the thing, and at first he did not know it, and when he knows the thing his mind is enclothed in this knowledge and in this thought, as he applies his mind to grasp it; and before his knowing, his mind was free. And this is [a state of] change and of being affected.

משא"כ למעלה ידיעתו יתי שיודע כל העולמות ופרטיהן אין הענין שדעתו מתלבשת ונתפסת בזה אלא

Above, however, it is not so. His knowledge, may He be blessed, by which He knows all the worlds and their particulars, does not mean that His mind is enclothed in it and grasped by it; rather,

ע"ד גלוי וידוע שהכל גלוי וידוע לפניו יתי ממילא וא"צ [ואין צריך / ואינו צריך] להיות נתפס ומתלבש בהדבר לידע

[it is] in the manner of "revealed and known": that everything is revealed and known before Him, may He be blessed, of itself, and He need not be grasped by and enclothed in the thing in order to know [it].

(במכש"כ [במכל שכן] ממה שמחיה ומהווה הדבר שלא ע"י התלבשות בהדבר כ"א על ידי היותו סוכ"ע. וכ"ש [וכל שכן] וק"ו שידיעת הדבר ופרטיו א"צ [אין צריך / אינו צריך] להיות ע"י התלבשות ותפיסה בהדבר כו')

(All the more so, from [the fact] that He gives life to the thing and brings it into being not by being enclothed in the thing, but by His being the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). Then all the more so, by kal vachomer, knowing the thing and its particulars need not come by being enclothed in and grasped by the thing, etc.)

וכיון שהוא גלוי וידוע אין שייך כלל קושייתם שהוא בחי' רבוי כי זה אינו רק במין ידיעת האדם שא"א לו לידע דבר כ"א ע"י שדעתו ומחשבתו מתלבשים בידיעת הדבר.

And since it is "revealed and known," their question, that this is [a state of] multiplicity, does not apply at all; for this is so only in the kind of knowledge a person has, who cannot know a thing except by his mind and thought being enclothed in the knowledge of the thing.

וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם כו' כי הוא גלוי וידוע כו' (והמשכיל יבין דקות הדברים ולאו כל מוחא סביל דא).

And this is [the meaning of] "For My thoughts are not your thoughts" etc.: for it is "revealed and known" etc. (The discerning will understand the subtlety of these matters; not every mind can bear this.)

והנה כתיב (זכרי' [זכריה] סי' ד') שבעה אלה עיני ה' המה משוטטים בכל הארץ וכתיב (ד"ה [דברי הימים] ב' י"ו ט') כי ה' עיניו משוטטות בכל הארץ.

Now it is written (Zechariah, chapter 4), "These seven are the eyes of Havayah; they roam (meshotetim) throughout the whole earth"; and it is written (II Chronicles 16:9), "For Havayah, His eyes roam (meshotetos) throughout the whole earth."

ויש להבין דענין משוטטים ומשוטטות משמע שנמשך לראות ולעיין הדבר על ידי ראיה זו והרי זה כמו בחי' התלבשות בהדבר הנראה וידוע וזה לכאורה הפך ממ"ש בפי' גלוי וידוע.

And this must be understood: the term "roam" (meshotetim, meshotetos) implies that [the gaze] extends to see and examine the thing by means of this seeing; and this is like a state of being enclothed in the thing that is seen and known. And this seems to be the opposite of what was said in explaining "revealed and known."

אך הענין כי נודע שבע"ס [שבעשר ספירות] יש אורות וכלים כי בחי' חו"ג [חסד וגבורה] זהו בחי' כלי אבל האור הוא הארה מא"ס ב"ה דלאו מכל אינון מדות איהו כלל

But the explanation is that, as is known, in the ten Sefiros there are lights and vessels. For the level of Chesed (kindness) and Gevurah (restraint) is the level of a vessel; but the light is a radiance from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, [of Whom it is said that] "He is not of any of these attributes at all."

רק שהאור מתלבש בהכלי שהוא חו"ג [חסד וגבורה] ושאר המדות שהן נקראים בחינת כלים שהם מגבילים את האור ובהן

Only, the light is enclothed in the vessel, which is Chesed and Gevurah and the other attributes, which are called the level of vessels, for they limit the light. And in them

ועל ידם נמשך האור להיות מחיה נבראים בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] להיות התהוות מיכאל וגבריאל מחנה מיכאל מקבלים מבחי' חסד וגבריאל מבחי' גבורה שא"א להיות המשכה זו מהאור עצמו כ"א ע"י הכלים.

and through them the light is drawn down to give life to finite creations, bringing into being Michael and Gavriel: the camp of Michael receives from the level of Chesed, and Gavriel from the level of Gevurah. For this drawing-down cannot come from the light itself, but only through the vessels,

כמו שא"א להיות השפעת כסף וזהב מהנשמה אא"כ [אלא אם כן] מלובשת בגוף ונותנת הנשמה צדקה לעני ע"י היד הגשמי.

just as there cannot be a giving of silver and gold from the soul unless it is enclothed in a body, and the soul gives charity to the poor man through the physical hand.

4 והנה כמו כן ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] הוא ג"כ בחי' העלאת הזכות וחוב של כל נברא

Now likewise, through the vessels of the ten Sefiros there is also the raising up of the merit and the guilt of every creature.

כי ע"י שהאדם עובר עבירה קונה לו קטיגור אחד נעשה פגם וכתם באותו המלאך הממונה ע"ז כי יש מלאכים שמקבלים ממדה זו ויש ממדה זו כנ"ל בענין מיכאל וגבריאל כו'

For when a person commits a transgression, he "acquires for himself one accuser": a blemish and a stain are made in the angel appointed over this [matter]. For there are angels that receive from this attribute and [angels that receive] from that attribute, as was said above regarding Michael and Gavriel, etc.

ומלאך זה מעלה הדבר למלאך גבוה ממנו עד שמתעלה בכלים דע"ס [דעשר ספירות] דמלכות דאצי' המתלבשים בבי"ע ובתוך הכלי מלובש האור מא"ס ב"ה.

And this angel raises the matter up to an angel higher than it, until it rises into the vessels of the ten Sefiros of Malchus of Atzilus, which are enclothed in [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah; and within the vessel is enclothed the light from the Infinite One, blessed be He.

5 ונמצא ע"י הכלים מתעלה להאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים דע"ס [דעשר ספירות]. ולכן נאמר ע"ז עיניו משוטטות שהוא בחי' הכלים דע"ס [דעשר ספירות]. וגם המלאכים המקבלים מהם נק' מארי דעיינין ויש מארי דאודנין.

It follows that through the vessels [the matter] rises to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is enclothed in the vessels of the ten Sefiros. Therefore it is said of this, "His eyes roam," which is the level of the vessels of the ten Sefiros. And the angels that receive from them, too, are called "masters of eyes"; and there are [also] "masters of ears."

6 והם משוטטים בכל הארץ כמאמר דע מה למעלה ממך עין רואה כו' ובהכלים שייך לומר משוטטים בבחינת התלבשות בהדבר.

And they roam throughout the whole earth, as in the saying, "Know what is above you: an eye that sees" etc. And of the vessels it is fitting to say "roam," in the sense of being enclothed in the thing.

ובהם וע"י מתעלה הדבר בבחי' האור המלובש בתוכן מא"ס ב"ה והוא ע"ד גלוי וידוע שידיעה זו שבכלים דע"ס [דעשר ספירות] שעל ידי עיניו משוטטים היא בחי'

And in them and through them the matter rises to the level of the light from the Infinite One, blessed be He, that is enclothed within them; and this is in the manner of "revealed and known": that this knowledge in the vessels of the ten Sefiros, which [comes] through "His eyes roam," is in the level of

גלוי וידוע לאור א"ס ב"ה המלובש בהכלים כיון שהאור באמת לאו מכל אינון מדות איהו כלל אע"פ [אף על פי] שמלובש בהכלי כו'.

"revealed and known" to the Infinite Light, blessed be He, that is enclothed in the vessels; since the light in truth "is not of any of these attributes at all," even though it is enclothed in the vessel, etc.

7 וזהו תירוץ לקושיית הפילוסופים שאין ידיעה והשגחה זו גורם בחי' רבוי כי ההשגחה ע"ד עיניו משוטטות הוא ע"י הכלים כנ"ל

And this is the answer to the philosophers' question: this knowledge and providence does not cause [a state of] multiplicity. For the providence in the manner of "His eyes roam" is through the vessels, as said above;

אבל הידיעה באי"ס ב"ה המלובש בהכלים מה שיודע ורואה מה שעיניו משוטטות הנה ידיעתו יתברך זו היא בבחי' גלוי וידוע כו':

but the knowledge in the Infinite One, blessed be He, Who is enclothed in the vessels, [namely,] what He knows and sees of what His eyes roam over: this knowledge of His, may He be blessed, is in the manner of "revealed and known" etc.

8 הגה"ה [הגהה](ועיין בפרדס שער פ"ח [פרק ח'] ושער ד' פ"ט מענין זה ובזוהר פקודי רנ"ב ע"א ואלין עיני ה' כולהו נטלי אשגחותא כו' עי"ש [עיין שם] וברע"מ [וברעיא מהימנא] פ' שופטים ד' ער"ה סע"א [סוף עמוד א]. ויש להבין כיון דפי' עיני ה' הם הכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה] והמלאכים.

Gloss: (And see Pardes, Sha'ar, chapter 8, and Sha'ar (Gate) 4, chapter 9, on this subject; and in the Zohar, Pekudei, p. 252a: "And these are the eyes of Havayah; all of them take up watchfulness" etc., see there; and in the Ra'aya Mehemna, Parshas Shoftim, p. 275, end of column a. Now this must be understood: since the meaning of "the eyes of Havayah" is the vessels of the ten Sefiros of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, and the angels,

א"כ איך שייך שהבורא יתי' יצטרך לידע את כל הנבראים ע"י אמצעות הע"ס [דעשר ספירות] והרי היוצר עין הלא יביט בעצמו דבשלמא לענין ההשפעה והמשכת החיות בהנבראים הוצרך להיות ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] שאל"כ [שאם לא כן] לא יוכלו הנבראי' [הנבראים] לקבל

then how can it be that the Creator, may He be blessed, would need to know all the creatures by means of the ten Sefiros? Surely "He Who forms the eye, shall He not see?" by Himself. Granted, as regards the flow of influence and the drawing of life-force into the creatures, it had to be through the vessels of the ten Sefiros, for otherwise the creatures could not receive [it];

משא"כ לענין ידיעת השי"ת [השם יתברך] שיודע את כל הנבראי' [הנבראים] אין שייך לומר כן ח"ו [חס ושלום] וא"כ למה צ"ל בחי' העינים שהם הכלים משוטטים כו' דהא בודאי הכל גלוי וידוע לפניו יתי' בעצמו ביתר שאת שלא ע"י אמצעו' הכלי' כלל:)

but as regards G-d's knowledge, by which He knows all the creatures, one cannot say so, heaven forbid. If so, why must there be the level of the eyes, which are the vessels, roaming etc.? For surely everything is revealed and known before Him, may He be blessed, Himself, to a far greater degree, without any mediation of the vessels at all.)

אך הענין כמ"ש כי אל דעות ה' שיש ב' בחי' בדעת דעת עליון ודי"ת [ודעת תחתון]. די"ע [דעת עליון] הוא בחי' מקיף וסוכ"ע היינו

But the explanation is as it is written, "For Havayah is a G-d of knowledges": that there are two levels in Daas (knowledge): the higher Daas and the lower Daas. The higher Daas is the level of the encompassing and of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); that is,

כי יש בחי' דעת שיודע ורואה הכל רק שהדעת הוא בבחי' מקיף דהיינו שאינו מתפשט בהמדו' להיות התפעלות מהדבר שהוא יודע או רואה וכענין

there is a level of Daas that knows and sees everything, only that this Daas is in an encompassing mode, meaning that it does not extend into the attributes so as to [produce] a reaction to the thing that it knows or sees; as in the matter

שנאמר לא הביט און ביעקב שאין הפי' שלא הביט כלל אלא כמ"ש וירא און ולא יתבונן וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו וע"ז נאמר טהור עינים מראות ברע שאין ראיתו הרע עושה רושם והתפעלות כלל

that is said, "He has not looked at iniquity in Yaakov": the meaning is not that He did not look at all, but as it is written, "He sees iniquity and does not consider [it]"; and as it is written, "If you are righteous, what do you give Him?" And of this it is said, "[You are] too pure of eyes to look upon evil": His seeing of evil makes no impression and [produces] no reaction at all,

כי שממית בידים תתפש ומשם מקור הסליחה והרחמים שאין מגיע שם שום פגם והוא למעלה מהכלים דע"ס [דעשר ספירות].

for "the spider grasps with its hands [and it is in the king's palaces]." And from there [comes] the source of forgiveness and compassion, for no blemish reaches there; and it is above the vessels of the ten Sefiros.

רק הפגם והשכר והעונש הוא נמשך ע"י הדעת המתפשט ונמשך במדות ונק' דעת תחתון והוא המתלבש בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] היינו בכלים דע"ס [דעשר ספירות] דאבי"ע [דאצילות בריאה יצירה עשיה]

Only the blemish, and the reward and punishment, are drawn through the Daas that extends and is drawn into the attributes, which is called the lower Daas; and it is what is enclothed in the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), that is, in the vessels of the ten Sefiros of Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah.

ולכן ידיעה זו היא ע"י בחי' עיני ה' שהם הכלים והמדות שעי"ז נמשך ההתפעלות שכר ועונש שהפגם מגיע בהכלים דייקא

Therefore this knowledge is through the level of "the eyes of Havayah," which are the vessels and the attributes, through which the reaction of reward and punishment is drawn; for the blemish reaches the vessels, precisely;

משא"כ ע"י הידיעה שבדעת העליון שלא ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות] אע"פ [אף על פי] שהכל גלוי וידוע לא נמשך מזה התפעלות כו'.

whereas through the knowledge that is in the higher Daas, not through the vessels of the ten Sefiros, even though everything is revealed and known, no reaction is drawn from it, etc.

9 ותדע שכן הוא מענין ידיעה ובחירה שאין הידיעה שהשי"ת [שהשם יתברך] יודע שזה יהיה צדיק או רשע מכרחת את הבחירה כלל. ואיך הוא.

And you may know that this is so from the matter of knowledge and free choice: that the knowledge by which G-d, blessed be He, knows that this one will be righteous or wicked does not compel the choice at all. And how is this?

אלא לפי שידיעה זו שהשי"ת [שהשם יתברך] יודע הכל מקודם אשר נעשה זהו בבחי' דעת עליון שלא ע"י הכלים דע"ס [דעשר ספירות]

Rather, because this knowledge, by which G-d, blessed be He, knows everything before it is done, is in the level of the higher Daas, not through the vessels of the ten Sefiros.

דהא עיני ה' משוטטים לראות המעשה שכבר נעשה שזה נראה לבחי' המלאכים והכלים דבי"ע שנעשה ע"י פגם וכתם בהמלאך כו' וכנ"ל

For "the eyes of Havayah roam" to see the deed that has already been done, which is seen by the level of the angels and the vessels of Beriah, Yetzirah and Asiyah, so that a blemish and a stain are thereby made in the angel, etc., as said above;

משא"כ הידיעה שהקב"ה יודע העתיד ומעשה האדם קודם שנעשה אינו על ידם כלל כ"א ידיעה זו היא במקום גבוה מאד בחי' דעת עליון ולהיות דעת זה בחי' מקיף אינו מכריח את הבחירה שאין האדם מתפעל מזה

whereas the knowledge by which the Holy One, blessed be He, knows the future and a person's deeds before they are done is not through them at all. Rather, this knowledge is in a very high place, the level of the higher Daas; and since this Daas is an encompassing level, it does not compel the choice, for the person is not affected by it,

כמו שלא נמשך מדעת זה התפעלות אפי' [אפילו] בהמדות עליונים חו"ג [חסד וגבורה] להיות מזה שכר ועונש כנ"ל.

just as no reaction is drawn from this Daas even into the supernal attributes, Chesed and Gevurah, so that reward and punishment would come of it, as said above.

10 ושיהי' [ושיהיה] שכר ועונש זהו דוקא ע"י דעת תחתון שע"י הכלים והעינים. ועיין בפרדס ש"ד פ"ט בענין ידיעה ובחירה שכ' [שכתב] כי יש חילוק בידיעה קודם שיחטא האדם אעפ"י [אף על פי] שעתיד לחטוא. לאחר שחטא כו' ע"ש.

And that there be reward and punishment is specifically through the lower Daas, which is through the vessels and the eyes. And see Pardes, Sha'ar (Gate) 4, chapter 9, on the matter of knowledge and choice, where he writes that there is a difference in the knowledge before a person sins, even though he will sin in the future, [and] after he has sinned, etc.; see there.

11 ולפמ"ש [ולפי מה שכתוב] יובן כי הידיעה קודם שיחטא זהו בבחי' דעת עליון וכנ"ל.

And according to what has been said, it will be understood that the knowledge before he sins is in the level of the higher Daas, as said above.

וז"ש [וזהו שכתוב] בפ' שמות וירא אלקים את בנ"י [בני ישראל] וידע אלקים פי' לא שנתחדש' [שנתחדשה] הידיעה אלא שמקודם היה בדעת עליון שלא נמשך מזה התפעלות להיות עונש לפרעה ושכר לישראל

And this is what is said in Parshas Shemos: "And G-d saw the children of Israel, and G-d knew." The meaning is not that the knowledge was new; rather, beforehand it was in the higher Daas, from which no reaction was drawn [to bring] punishment for Pharaoh and reward for Israel.

ועי"י וירא אלקים ע"י בחי' עיני ה' לראות המעשה כשכבר נעשה בפועל ע"י וידע אלקים שנמשך בחי' הדעת תחתון המתפשט במדות להיות שכר ועונש.

And through "And G-d saw," through the level of "the eyes of Havayah" seeing the deed once it had already actually been done, thereby "and G-d knew": the level of the lower Daas, which extends into the attributes, was drawn [down], so that there be reward and punishment.

12 והנה השגחה זו מבחי' דעת עליון ע"ז נאמר עין ה' אל יראיו וכתיב עין בעין נראה כדפי' באד"ר [באדרא רבא] דף ק"ל ע"א וע"ש דיוסף הצדיק זכה לזה וזהו

Now of this providence, from the level of the higher Daas, it is said, "The eye of Havayah is toward those who fear Him"; and it is written, "eye to eye [You] were seen," as explained in the Idra Rabba, p. 130a; and see there that Yosef the righteous merited this, and this is [the meaning of]

בן פורת עלי עין וזכה לזה ע"י ויכלכל יוסף וזהו טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל ע"ש.

"A fruitful son above the eye (ayin)." And he merited this through "And Yosef sustained"; and this is [the meaning of] "He who has a good eye shall be blessed, for he has given of his bread to the poor"; see there.

ומזה יובן דבעון סדום שפגמו בזה ע"כ נמנע מהם גלוי בחי' עליונה זו הממתיק כל הדינים בחי' ורב חסד כו':

And from this it will be understood that, because of the sin of Sodom, in which they blemished this, the revelation of this supernal level, which sweetens all the judgments, the level of "and abundant in kindness" etc., was withheld from them.

13 (ע"כ הגה"ה [הגהה]):

(End of the gloss.)

14 והנה בזוהר בסבא דמשפטים דק"ז ע"א פי' מ"ש עיניו משוטטות אלין נוקבין ומ"ש המה משוטטים אלין דכורין וכ"ה בזוהר ויחי דרמ"א סע"א [סוף עמוד א] דפי' משוטטים הם בתקוני שכינתא לתתא כו' היינו

Now in the Zohar, in the Saba deMishpatim, p. 107a, it explains that what is said, "His eyes roam (meshotetos)," these are feminine; and what is said, "they roam (meshotetim)," these are masculine. And so it is in the Zohar, Vayechi, p. 241, end of column a, which explains that "roam (meshotetim)" are in the adornments of the Shechinah below, etc. That is,

כי יש מלאכים שהם מז"א ויש מלאכים שהם ממלכות כמ"ש הרח"ו [הרבי חיים ויטאל] עמ"ש בזוהר ר"פ שמות דף ד' ע"א בענין איש וביתו באו וז"ל [וזה לשונו] נ"ב ת"ת [תפארת] ומלכות ור"ל [ורוצה לומר] המלאכים שמן הז"א והמלאכים שמן המל' עכ"ל [עד כאן לשונו] המק"מ [המקדש מלך] שם.

there are angels that are from Z'eir Anpin and there are angels that are from Malchus, as Rabbi Chaim Vital wrote on what is said in the Zohar at the beginning of Parshas Shemos, p. 4a, on "each man came with his household"; and this is his wording: "Note: Tiferes and Malchus; and he means the angels that are from Z'eir Anpin and the angels that are from Malchus." Until here the wording of the Mikdash Melech there.

15 והמלאכים שהם בתקוני שכינתא היא בחי' מלכות דאצי' נק' נוקבין וכמש"ש [וכמה שכתוב שם] בזוהר ד' רמ"ז ע"א בפי' בנות צעדה למיהוי עלי שור. בנות צעדה.

And the angels that are in the adornments of the Shechinah, which is the level of Malchus of Atzilus, are called feminine; as is said there in the Zohar, p. 247a, explaining "Daughters stepped, to be upon the wall" (banos tza'adah alei shur): "'Daughters stepped' (tza'adah):

צעדות מיבעי לי' אלא ההוא עין דכתיב לעילא ומאן איהו עין משפט כו' ואיהו עין צעדה ופסעת למיטל בנות לתקונהא והיינו בנות צעדה ולא בנים

it should have said tza'adus [in the plural]. Rather, [it is] that eye which is written above; and what is it? The eye of justice, etc.; and it steps and strides to take daughters for its adornment. And this is [why it says] 'daughters stepped,' and not 'sons.'"

פי' שההשגחה הנמשכת ע"י הע"ס [העשר ספירות] דמלכות דאצי' שהיא בחי' עין משפט ע"ש מלך במשפט יעמיד ארץ הוא נמשך ומתלבש בהמלאכים הנקראים בנות שהם בחי' נוקבין.

The meaning is that the providence which is drawn through the ten Sefiros of Malchus of Atzilus, which is the level of "the eye of justice," [so called] after [the verse] "A king by justice establishes the land," is drawn down and enclothed in the angels that are called "daughters," which are the level of the feminine.

16 וזהו בנות צעדה שהמל' צועדת על הבנות עלי שור לראות ולהשגיח מעשה התחתונים וע"ז נאמר עיניו משוטטות לשון נוקבא. וזהו ענין הכצעקתה הבאה אלי.

And this is [the meaning of] "daughters stepped": that Malchus steps over the daughters "upon the wall," to see and watch over the deeds of the lower beings. And of this it is said, "His eyes roam (meshotetos)," in the feminine. And this is the matter of "according to its outcry which has come to Me,"

לשון נקבה שהיא בחי' מלכות שנק' דינא דמלכותא והוא העלאת הפגם ע"י המלאכים שמבחי' מל' והכלים דע"ס [דעשר ספירות] דבחי' מל' הבאה אלי לאא"ס [לאור אין סוף] ב"ה המלובש בע"ס [בעשר ספירות] דאצי'.

in the feminine, which is the level of Malchus, which is called "the law of the kingdom"; and it is the raising up of the blemish through the angels that are of the level of Malchus, and the vessels of the ten Sefiros of the level of Malchus, "which has come to Me": to the Infinite Light, blessed be He, that is enclothed in the ten Sefiros of Atzilus.

17 וע"נ [ועל זה נאמר] ארדה נא ואראה ע"י מדת החסד וכנודע שז"א רובו חסדים אנפוי דמלכא נהירין שהוא

And of this it is said, "I will go down now and see": through the attribute of Chesed. And as is known, Z'eir Anpin is mostly chasadim (kindnesses), [as in] "the face of the King shines," which is

מ"ש עיני ה' הם משוטטים ל' [לשון] זכר שהם בחי' דכורין שהוא בחי' חסד ואראה הכצעקתה כו' שאולי ע"י מדת החסד ימצא להם זכות.

what is said, "the eyes of Havayah, they roam (meshotetim)," in the masculine, which are the level of the masculine, which is the level of Chesed. "And I will see according to its outcry" etc.: that perhaps through the attribute of Chesed merit will be found for them.

18 וכמבואר באדר"ז [באדרא זוטא] דרצ"ג ע"ב שבחי' ההשגחה ע"י בחי' עיניו משוטטות ל' [לשון] נוקבא הוא בחי' דין וההשגחה שע"י בחי' עיני ה' המה משוטטים הוא בחי' רחמים כו' ע"ש.

And as is explained in the Idra Zuta, p. 293b, that the providence through the level of "His eyes roam (meshotetos)," in the feminine, is the level of judgment, and the providence that is through the level of "the eyes of Havayah, they roam (meshotetim)" is the level of compassion, etc.; see there.

והענין שהוא עד"מ כמ"ש ושפטו העדה והצילו העדה. עדה שופטת ועדה מצלת. לפי שבכל דבר יוכל ללמד זכות וחובה

And the matter is, by way of analogy, as it is written, "And the congregation shall judge… and the congregation shall save": a congregation that judges and a congregation that saves. For in every matter one can argue for merit and for guilt.

וע״כ ארז״ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] פסילנא לי׳ לצורבא מרבנן לדינא דחביב עלי כגופאי ואין אדם רואה חוב לעצמו הרי

And therefore our Sages, of blessed memory, said, “I disqualify [myself from judging] a Torah scholar, for he is as dear to me as my own body”; and “a person does not see guilt in himself.” Thus,

אע״פ [אף על פי] שהוא חייב באמת אינו רואה עליו חובה שמחמת קירוב הדעת והחביבות מוצא מקום ללמד זכות

even though he is truly guilty, one does not see guilt in him; for because of closeness of mind and affection, one finds room to argue for merit.

משא״כ למי שאינו חביב עליו כ״כ [כל כך] הי׳ [היה] מלמד חובה וכמ״ש וכל יצר מחשבות לבו רק רע כו׳

Whereas for one who is not so dear to him, he would argue for guilt; as it is written, “and every inclination of the thoughts of his heart is only evil” etc.;

וע״ז נמשך ויאמר ה׳ אמחה את האדם כו׳ הרי מחמת זה שיצר מחשבות לבו רק רע נמשך ללמד חובה

and through this there followed, “And Havayah said, I will blot out man” etc. Thus, because the inclination of the thoughts of his heart was only evil, [judgment] was drawn to argue for guilt.

ואח״כ בפ׳ נח כתיב ויאמר ה׳ אל לבו לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם

And afterwards, in Parshas Noach, it is written, “And Havayah said in His heart, I will not again curse the ground any more because of man,

כי יצר לב האדם רע מנעוריו הרי שמסברא זו עצמה שיצר לב האדם רע מצא ללמד זכות שלא יוסיף לקלל את האדמה בעבור האדם

for the inclination of man’s heart is evil from his youth.” Thus from this very reasoning, that the inclination of man’s heart is evil, He found [a way] to argue for merit: that He would not again curse the ground because of man.

והיינו לפי שהי' [שהיה] התגלות מדת החסד ע"י וירח ה' את ריח הניחוח שבקרבן שהקריב נח המשיך גילוי מדת החסד ללמד זכות בזו הסברא עצמה שנמשך תחלה ללמד חובה ע"י מדה"ד [מדת הדין].

And this is because there was a revelation of the attribute of Chesed through "And Havayah smelled the pleasing fragrance": through the offering that Noach brought, he drew down a revelation of the attribute of Chesed to argue for merit with this very reasoning that at first had been drawn to argue for guilt through the attribute of judgment.

וזהו ענין החילוק בין ב' בחינות השגחות הנ"ל (ועמ"ש במ"א ע"פ לעשות הישר בעיני ה' אלקיך). וזהו פי' ארדה נא.

And this is the difference between the two levels of providence mentioned above. (And see what is written elsewhere on the verse "to do what is right in the eyes of Havayah your G-d.") And this is the meaning of "I will go down now":

כי צעקתה היא הבאה מלמטה למעלה שהוא בחי' גבורות ואו"ח [ואור חוזר] ולזה נאמר ארדה נא לשון ירידה הוא מלמעלה למטה דהיינו בחי' או"י [אור ישר] שהוא בחי' חסד להשגיח במדת החסד ללמד זכות.

for "its outcry" is that which comes from below to above, which is the level of the gevuros (severities) and the returning light (or chozer); and therefore it says "I will go down now," a term of descent, which is from above to below, that is, the level of the direct light (or yashar), which is the level of Chesed, to watch over with the attribute of Chesed, to argue for merit.

וארא הכצעקתה הבאה אלי עשו דהיינו אם עוונם גדול מנשוא כ"כ [כל כך] עד שגם ע"פ החסד לא יוכל למצוא זכות אז כלה. ואם לא. פי' אולי ע"י החסד יוכל ללמד זכות כו'.

"And I will see [whether] according to its outcry which has come to Me they have done": that is, if their sin is so great, too great to bear, that even according to Chesed He could not find merit, then [there will be] destruction (kalah). "And if not": meaning, perhaps through Chesed He could argue for merit, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש ארדה נא ממדה"ר [ממדות הרחמים] למדה"ד [למדת הדין] ובזוהר דק"ה ע"ב ארדה נא מדרגא דרחמי לדרגא דדינא ר"ל [רוצה לומר] להמשיך רחמים ממדה"ר [ממדות הרחמים] אל בחי' מדה"ד [מדת הדין] וארא כו'.

And this is what is said in the Midrash: "I will go down now": from the attribute of mercy to the attribute of judgment; and in the Zohar, p. 105b: "I will go down now: from the level of mercy to the level of judgment"; meaning, to draw mercy from the attribute of mercy into the level of the attribute of judgment, "and I will see," etc.

19 והנה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פי' בחומש ארדה נא למד לדיינים שלא יפסקו דיני נפשות אלא בראיה. והענין דאיתא בת"ז [בתיקוני זהר] ואלין עשר ספירן אינון אזלין כסדרן חד אריך וחד קציר וחד בינוני.

Now Rashi explains in the Chumash [on] "I will go down now": "[This] teaches judges not to decide capital cases except by seeing." And the explanation is that it is found in the Tikkunei Zohar: "And these ten Sefiros go in their order: one long, one short, and one intermediate."

פי' כי ע"ס [עשר ספירות] נחלקי' לג' קוין קו הימין חח"נ [חכמה חסד נצח] נק' חד אריך כי החסד נמשך ומתפשט יותר

The meaning is that the ten Sefiros are divided into three lines. The right line, Chochmah, Chesed and Netzach, is called "one long," for Chesed extends and spreads further.

ולכן גמ"ח [גמילות חסדים] בין לעניים בין לעשירים הרי שהחסד מתפשט יותר מהרחמים שעל העשיר אין שייך רחמנות כי"א על העני.

And therefore acts of kindness [are done] both to the poor and to the rich; thus Chesed spreads further than compassion, for compassion does not apply to the rich man, but only to the poor.

וקו השמאל בג"ה [בינה גבורה הוד] נק' חד קציר שאינו נמשך כי"א למי שהגון ביותר. וקו האמצעי נק' בינוני שמרחם על מי שנופל רחמנות.

And the left line, Binah, Gevurah and Hod, is called "one short," for it extends only to one who is most worthy. And the middle line is called "intermediate," for it has compassion on whoever is fitting for compassion.

20 והנה יש ראיה ושמיעה הראיה נמשך מבחי' חכמה קו הימין ושמיעה מבינה קו השמאל. וכנודע מענין ראובן ושמעון

Now there is seeing and there is hearing. Seeing is drawn from the level of Chochmah, the right line, and hearing from Binah, the left line; as is known from the matter of Reuven and Shimon.

ולכן הראי' [הראיה] היא מלמעלה למטה והשמיעה ממטה למעלה שהאותיות מתעלים ונכנסים לאוזן השומע ולזה ג"כ הראי' [הראיה] נשפלת למטה יותר מהשמיעה שרואה דבר גשמי

And therefore seeing is from above to below, and hearing from below to above, for the letters rise and enter the ear of the listener. And for this reason too, seeing descends lower than hearing, for it sees a physical thing,

משא"כ השמיעה היא רק קול ודבור כי הראי' [הראיה] היא מבחי' חד אריך וכנודע שיסוד אבא אריך כו'.

whereas hearing is only voice and speech. For seeing is from the level of "one long," as is known that the Yesod of Abba is long, etc.

וזהו מ"ש ארדה נא ואראה כי הכצעקתה הבאה זהו כמו בחי' שמיעה שמבחי' בינה ולכן היא הבאה מלמטה למעלה והוא בחי' קו השמאל אבל ארדה נא ואראה בבחי' ראיה שהוא בחי' חסדים כו':

And this is what is said, "I will go down now and see": for "according to its outcry which has come" is like the level of hearing, which is from the level of Binah; therefore it comes from below to above, and it is the level of the left line. But "I will go down now and see" is in the level of seeing, which is the level of chasadim (kindnesses), etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/torah-ohr/vayeira/2/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok